

Tropische zomer laat sporen na in tuin en park

De zomer van 2018 heeft alle droogte-records verbroken. Met geel gras, dode bomen en planten en lage waterstanden tot gevolg. Rond het kasteel is geprobeerd de schade zoveel mogelijk te beperken.

AUTEUR Martin Steenbeeke
ACTUEEL Tuinbaas Hans Hondebrink kan zich de droge zomer van 1976 nog herinneren. Maar de zomer van 2018 heeft de records van ruim veertig jaar geleden verbroken. “Toen was het niet zo erg als nu. Ik kan me niet herinneren

dat het zo droog is geweest”, zegt hij begin augustus tijdens een rondgang door het park. Grote delen van het gazon zijn geel en tal van planten kleuren dor. Met name enkele heesters, buxusplanten en rododendrons hebben te lijden gehad onder de droogte. Op het Bergje is het groen van rododendrons veranderd in lichtbruin. “Deze jonge aanplant hebben we in de beginjaren extra verzorgd om zeker te zijn dat ze het zouden redden. Ze waren goed aangeslagen, maar nu moeten we ze vervangen.”

Het was ondoenlijk om het hele park elke dag te besproeien. De mankracht ontbreekt en bovendien noemt Hondebrink het in periode van schaarste “schandalig om met leidingwater te gieten.” Er is voor gekozen om met name de rotstuin, jonge bomen, de citruscollectie en bloembedden ‘zuinig’ te bewateren met water uit de gracht. “Bij een zuinige bewatering wordt er toch nog 16.000 liter per week uitgehaald”, vertelt Hondebrink. De gracht wordt gevoed door het Grote Meer, de grootste waterpartij in het huispark, maar gaandeweg de hete zomer daalde zowel het waterpeil in de gracht als het Grote Meer tot een zorgwekkend niveau. En de gracht rond het kasteel mag absoluut niet droog komen te liggen. “Het kasteel staat op houten palen en als die boven water komen te staan treedt er een rottingsproces in werking.”

Tijdelijke leiding

De Twickelervaart bood redding. Uit deze watergang, die in verbinding staat met het Twentekanaal, werd met een tankwagen al extra water opgepompt om te kunnen sproeien. Maar begin augustus, toen het waterpeil in het Grote Meer 45 centimeter lager was dan normaal en er nog steeds geen regen werd voorspeld, is tot een rigoureuze maatregel besloten. Tussen de vaart en het kasteel werd een tijdelijke leiding aangelegd zodat het waterpeil in de gracht en het Grote Meer weer op peil kon worden gebracht. De aanleg en de huur van de buizen en pompen vergde een financiële investering maar dat was het wel waard.

Het betekent niet dat het leed hiermee geleden is, want veel aanplant zal de droge zomer niet overleven, waardoor ook het aanzicht van het park zal veranderen. Hondebrink: “Veel jonge aanplant die zo’n tien jaar geleden bij de herinrichting van het huispark door landschapsarchitect Michael van Gessel is aangelegd, zal vervangen moeten worden. En wie zegt me dat dit gele gras weer doorkomt?”

De droogte heeft niet alleen planten de das omgedaan; ook bomen hebben het moeilijk. Tuinbaas Hondebrink zag in het huispark relatief jonge beuken wegwijnen en twee eiken omvallen. “Best gevaarlijk.” En de platanen hebben in rap tempo hun schors laten vallen. “Ik heb ze nog nooit zo zien vervellen.”

Lood om oud ijzer

In het overpark leidt de droogte ook tot veel bomensterfte, zegt bosbaas Gert-Jan Roelofs. “Jonge aanplant heeft enorm te lijden. Van alle bomen die we dit voorjaar of vorig jaar hebben geplant, zal de helft tot driekwart het niet redden”, voorspelt hij. “De één na de ander wordt bruin en ik geloof er niet in dat ze allemaal weer tot leven komen. We hebben dit voorjaar een paar hectare met douglas-bomen aangeplant, daarvan is al 90 procent dood.” En van de bomen die al enkele jaren geworteld zijn, zal ongeveer een kwart doodgaan. Met zo weinig regen is er weinig tegen te doen, zegt Roelofs. Het gaat om zulke grote aantallen en oppervlaktes dat het ondoenlijk is om de bomen van voldoende water te voorzien. “En financieel is het vervangen van een boom of het water geven lood om oud ijzer. Want je bent er niet met één keer water geven, zo’n waterploeg is er de hele dag druk mee en dat kost honderden euro’s. We moeten ons verlies accepteren.” Wel is er dit voorjaar een voorzorgsmaatregel genomen. Van jonge laanbomen, bijvoorbeeld bij het Kreeftengat, zijn de takken voor tweederde afgeknipt, zodat de bomen minder water hoeven op te nemen.

Herfst

Ook in Dieren, waar de afgelopen jaren veel laanverjonging heeft plaatsgevonden, is er veel schade. “Zelfs waar we water hebben gegeven, hebben bomen het niet gered”, zegt beheerder Wilke Schoemaker. Maar ook rododendrons en laanbomen die enkele tientallen jaren oud zijn, hebben de droogteperiode niet overleefd. In de bossen verloren bomen in augustus al hun blad. “Het lijkt wel herfst”, zegt Schoemaker. “We zijn benieuwd of ze volgend voorjaar gewoon weer uitlopen of dat er nog veel bomen doodgaan.” Bezoekers van Hof te Dieren maakten zich zorgen over de aanwezige dieren, zoals herten en everzwijnen, maar deze drinken uit poelen die door medewerkers van Twickel met water werden gevuld.

2018 was extreem heet; kenners voorspellen dat we in de nabije toekomst vaker zulke hete en droge zomers zullen meemaken. Wat voor gevolgen heeft dit voor de tuinen van Twickel? “Misschien moeten we wel naar andere beplanting toe”, oppert Hondebrink. “Maar wat zijn goede vervangers? Ik denk dan aan grassen in plaats van rododendrons maar dat past weer niet in het karakter van een Engels landschapspark. Maar goed, voor hetzelfde geld gaat het nog dertig jaar goed”, besluit hij voorzichtig optimistisch.

Boven: In de moestuin hebben veel planten het moeilijk zoals Veronica (ereprijs), Cimicifuga (zilverkaars) en Phlox paniculata (vlambloem).
Onder: De rododendrons op het Bergje worden als verloren beschouwd.

Informatieve moestuindag

De moestuindag op 9 september gaat gewoon door. Al zal het publiek merken dat het her en der wat kaler en minder fleurig is. Veel bloemen zijn weggeknipt en ook groente en fruit zijn minder tot wasdom gekomen. “Triest”, zegt tuinbaas Hans Hondebrink. Wel is de opzet van de moestuindag dit jaar anders dan voorheen. Binnen de poorten van de historische moestuin staat vooral het tuinieren centraal; andere organisaties presenteren zich bij de landgoedwinkel en de rentmeesterij.

De hoveniers van Twickel zijn aanwezig om informatie te geven, bijvoorbeeld over het snoeien en onderhouden van leifruit en het zaaien en stekken van planten. Ook de historie en werking van de anjerkas wordt uit de doeken gedaan. En net zoals elk jaar stellen de tuinvrijwilligers in de pluktuin prachtige boeketten samen.

Boven: Hovenier Harm Nijhof houdt de formele tuin nat.
Onder: Een tankwagen sproeit water uit de Twickelervaart over het gazon.